

Invasie van Lieveheersbeestjes?

door D. Toornstra.

12 oktober 1955 wandelde ik over een afstand van enkele km langs de westelijke zeedijk van de Lauwerszee. Wat mij daarbij opviel, was, behalve een druk vogelleven, het volgende: Op alle voorwerpen, die iets boven het gras van kruin en taluds van de dijk uitstaken, zag ik een groot aantal lieveheersbeestjes. Stenen, aangespoelde stukken hout, de stenen palen van de dijkhekken en de ijzeren spijlen tussen deze palen, overal vond ik een niet te tellen aantal van deze diertjes. Bij het overklimmen van een hek moest ik eerst de opstap schoon vegen om niet twintig of dertig diertjes te verpletteren. Zelfs tegen de door de zon beschenen muur van het sluiswachtershuisje zag ik ze tot een paar meter hoogte van de grond. Vreemd genoeg vond ik er binnendijs maar enkele exemplaren. De diertjes waren over het algemeen weinig beweeglijk, hoewel het een zachte dag met vrij veel zonneschijn was. Er hing 's morgens een lichte mist, die om een uur of tien snel optrok. Wind, zeer matig, uit zuidelijke richtingen.

Ik heb hetzelfde verschijnsel op nog grotere schaal, jaren geleden, opgemerkt aan de zeedijk langs de Wadden tussen de dorpen Marrum en Hallum. Toen trof ik de diertjes bij honderdduizenden vooral in de vloedlijn op het buitentalud, waar een ononderbroken rand van aangespoelde plantenresten, afkomstig van de voor de dijk liggende kwelders en slikken, lag.

Wie kan een verklaring van dit verschijnsel geven? Wat brengt deze diertjes in zulke massa's bijeen juist op de zeedijk, terwijl ze landwaarts in slechts enkele exemplaren voorkomen?

Een merkwaardig nest van de Dwergmuís

(*Micromys minutus* (Pallas)) door B. J. J. R. Walrecht (Biezeling)

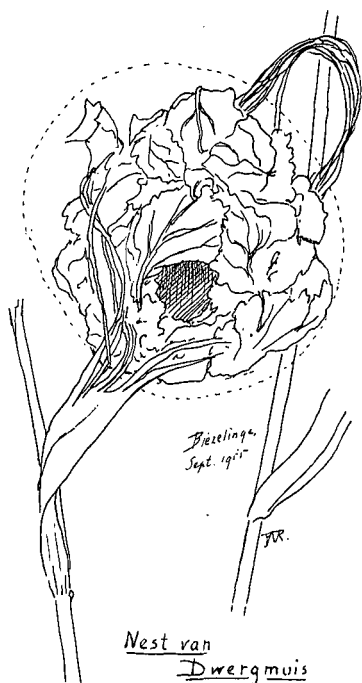
Begin sept. 1955 vertelde een collega mij enkele weken voordien een muizenestje te hebben gevonden in een sloot. Twee muisjes kropen er in en uit, de staartjes om de riethalmen geslingerd.

Onmiddellijk dacht ik aan mijn lang gezochte, maar nimmer gevonden dwergmuizenestjes. De uilenballen hadden uitgewezen, dat op enkele km's afstand van mijn woonplaats deze muisjes werden verorberd, dat ze er dus moesten voorkomen, maar ik had geen verblijfplaats kunnen ontdekken.

De door mijn collega aangeduide plek lag veel dichterbij, ± 2 km, zodat we ons onmiddellijk op weg begaven om te onderzoeken of we er nog iets van konden vinden.

Na enkele malen op en neer langs de sloot te hebben gelopen, een echte bramensloot, droog en kennelijk door meerderen bezocht, ontdekten we niet het besproken nestje, maar een ander. Het was als gewoonlijk gemaakt van uiteengerafeld riet, precies een incengedraaide bol van gras met de opening op zij. Het was echter niet opgehangen tussen riethalmen, maar vrij los bevestigd op een braamtak (bladmozaïek), zo los bevestigd, dat bij het doorknippen van het takje het nest er van af rolde. In de buitenste rafellagen waren twee braambladeren mee ingesloten (deel van de bevestiging aan de braamtak).

Wat verderop zagen we een ineengestrengelde rietbos en bevonden, dat ook dit een dwergmuizenest voorstelde. Dit was normaal tussen riethalmen opgehangen, waaronder veel dunne. Toen we de bos eindelijk geheel hadden

losgesneden vonden we, dat 23 halmen binnen de buitenste bevestiging lagen. We namen het nest mee en vonden thuis, dat het een geval was, waarover geen van de beschikbare boeken sprak.

Heel dit nestje, hoewel zuiver door riet omsloten, had een omhulling van braambladeren, die dus elders waren afgebeten en meegenomen. Niet alleen waren er geen toevallig ingesloten bladeren bij, maar ook was het blad aan de bovenzijde van de nestingang om de rand daarvan binnenwaarts gebogen. De andere blaadjes om de rand vertoonden de bewerking niet.

Zeer frappant vonden we, dat ongeveer een derde deel van de complete omhulling geen directe binding vertoonde met de uitgerafelde rietbladeren, die òf in strengen om het nest waren gevlochten òf met de toppen van de rafels het nest droegen. Zelfs na meer dan een week van uitdrogen is geen enkel van de blaadjes van z'n plaats gevallen.

Op doorzicht vertonen de blaadjes soms door muizentandjes scherp afgebeten nerven, de ruwe blaadjes kunnen bij het eerste verdorren daardoor in nauwe samenhang gekomen zijn met het verborgen nestje er onder. Of heeft muizenspeeksel hierbij ook een rol gespeeld?

Het nuttig effect van deze bladbedekking was bijzonder groot. Stak het eerstgefounden nestje (hoewel verborgen) sterk af door zijn kleur, dor-geel tegen fris groen; het afgebeelde nestje was prachtig gecamoufleerd. Van binnen geel als het andere, vormde de groene buitenkant een solied geheel met het groen van de gevlochten rietbladeren.

Bijgaande schets vertoont het nestje, voor zover zichtbaar, tussen de halmen-groep, waarmee het is verbonden. Ter instructie van de lezers zijn de twee hoofdtechnieken gebezigd bij het' ophangen van het nestje aangeduid door

bijtekenen van twee der riethalmen. Bij de linkse methode wordt het met de tandjes gesplitste rietblad buitenwaarts uitgebogen en door het rafelnest gevlochten. Bij de rechtse zijn de rafels ineengedraaid en gezamenlijk bevestigd. Juist het gedeelte van de bladomhulling tussen de beide geschetste hechtingen geeft de vrije samenhang van de bladbedekking weer. De rest is meermalen omstrengeld en nagenoeg onzichtbaar. De totale nestomvang is door een onderbroken lijn aangegeven op $\pm$ de helft van de ware grootte. Schrijver dezes zal gaarne vernemen of met bladeren *geheel* omhulde dwergmuizennestjes reeds eerder zijn waargenomen.

AUTOBUSTREKKAMPEN?

De reizen en kampen in K.N.N.V.-verband zijn deze zomer alle weer naar wens verlopen; alléén het autobustrekkamp naar *Jutland* is niet doorgegaan, zoals de opmerkelijke lezer al heeft kunnen zien in de *tabel* in de juni-Natura. Hiervoor waren op de sluitingsdatum — 20 aug. — helaas slechts een *tiental* gegadigden, terwijl wij er een kleine twintig voor nodig hebben om een dergelijk autobustrekkamp door te kunnen laten gaan! Voor al de andere reizen en kampen was het aantal gegadigden *groter dan het maximum aantal*, dat wij er aan konden laten deelnemen, zodat wij dáárvoor niet hebben te klagen over een gebrek aan belangstelling. Het ligt dan ook voor de hand, dat wij ons afvragen, of het wel zin heeft de moeite te nemen om voor volgende jaren nog dergelijke autobustrekkampen voor te bereiden, daar ook reeds vorig jaar het *Vogezenkamp* met minder dan twintig deelnemers slechts met kunst- en vliegwerk (verhoging kampprijs) door kon gaan.

Hen, die er wél prijs op stellen, dat wij nog zulke uiteraard ondernemende, *autobustrekkampen* trachten te organiseren, verzoeken wij tijdig vóór de A.R.K.C.-vergadering van 27 oktober hun *wensen en voorstellen* hieromtrent te willen zenden aan de voorzitter der A.R.K.C.: *Ir George P. Ittmann*, Boschdijk 433, Eindhoven.

Bestaande plannen voor 1957 zijn reeds: één of twee *vaarkampen* op de *Maas* of door *Zeeland*, benevens één of twee *staande tentenkampen* aan de *Warche* te *Bévercé* bij *Malmédy*.

VERSLAG VAN DE K.N.N.V.-REIS NAAR ZERNEZ EN HET ZWITSERSE NATIONALE PARK. 22 JUNI—8 JULI 1956 door J. van Marle

Tien enthousiaste wandelaars namen aan deze reis deel. Uitgangspunt voor de verkenning van het Nationale Park was Zernez in het lieflijke Engadin, waar wij een week verbleven. Begunstigd door mooi weer zagen we de omgeving op haar best. De bergtoppen lagen onder verse sneeuw, terwijl wij in de dalen van het (late) voorjaar genoten. De hoogteverschillen op onze tochten waren niet groot; behalve de Piz Baseglia, waarvan wij de top niet konden bereiken, beklommen wij geen steile bergen. Wij volgden de Inn, zochten de Varusch-hütte op, pleisterplaats van de reis in 1953, wandelden door het mooie Val Cluozza en keken van de postweg naar de Ofenpas diep in het woeste Spöldal in het Nationale Park.

De bloemenrijkdom was overweldigend; 't is onmogelijk alle soorten te vermelden. In het Inn-dal bloeide de berberis, waarin de bergclematis soms hoog opklom; van de weidebloemen noemen wij, behalve de algemeen voorkomende soorten (als *campanula*'s, *scabiosa* en adderwortel) het rode